

Sacramentsdag

Mc. 14,12-16.22-26

Welkom, beste mensen, bij deze viering van het Heilig Sacrament van het Lichaam en Bloed van onze Heer Jezus Christus. Een feestdag, een Hoogfeest; vandaar dat wij ook in deze viering, wat u normaal niet gewend bent, al begonnen met de bewieroking en op die manier de heiliging van het altaar en de begroeting van God. Hartelijk welkom aan u allen hier en welkom als u thuis met ons meeviërt. De dag die we vandaag vieren heeft iets geheimzinnigs in zich, of misschien mag je liever zeggen: iets van een mysterie.

Ik moet een kleuter zijn geweest, 4, 5, misschien 6 jaar oud toen ik nog een processie meegemaakt heb hier in Woensel. En waarschijnlijk, maar daar laat mijn geheugen mij in de steek, is dat de processie van Sacramentsdag geweest. Vanuit de kerk, St. Paulus, hier een eindje verderop, overstekend naar het terrein van de kloosters, van de fraters aan de overkant van de straat, daar kriskras door de tuin en zo weer terug naar de kerk. Eigenlijk het wonderlijke van die processiegang is het enige wat me daarvan is blijven hangen. Een geheimzinnig iets dus, een mysterie zou je kunnen zeggen.

In de lezingen van vandaag worden de geheimzinnigheden, de mysteries voor een deel opgelost. In de eerste lezing horen we waar die term Bloed van het Verbond vandaan komt. In de tweede lezing, als Paulus aan het woord komt, horen we hoe Christus ons dat verbond gegeven heeft en in de evangelielezing gaat het over de instelling van de eucharistie. En daar begint het met een geheimzinnig iets. Er treedt namelijk een man op die verder nergens in het evangelie een rol meer lijkt te hebben. Een man met een kruik, een man die de richting zal wijzen. Wat moeten we met die man? Wat doe hij daar? Ook weer iets geheimzinnigs binnen een verhaal wat al aan elkaar hangt van geheim en mysterie. Laten we ons daarin verdiepen deze viering, ons daarop bezinnen.

Beste mensen, mysterie en geheim of geheim en mysterie; ik heb het u in de inleiding al aangekondigd. In de weekendbijlage van het dagblad wat wij lezen stond dit weekend een interview onder de rubriek 'De tien geboden'. In die rubriek wordt dan een bekende Nederlander – bekend is altijd relatief, want de een ken je wel en van de ander heb je nog nooit gehoord - maar een bekende Nederlander die bevraagd werd aan de hand van die tien geboden. Dit keer een vrouw van ik schat tussen de 40 en de 50.

Als het eerste gebod ter sprake komt, over God die één is, dan begint ze te vertellen hoe ze opgevoed wordt in een niet-religieus gezin in Groningen. Vader is communistisch en moeder is wel gedoopt, maar doet niets aan het geloof en ze vertelt hoe ze op een dag – een jaar of 6 oud – thuiskomt en voor haar ouders voorzichtig probeert duidelijk te maken dat ze gelooft. Haar ouders reageren nogal relativerend door te zeggen van: 'ach meisje, dat geeft niets'. Je hoort in de tekst net nog niet doorklinken 'dat zal wel overgaan', maar de vertelster gaat

verder door te zeggen dat dat geloven op die leeftijd vooral te maken had met haar zoektocht naar God. Ze wilde het mysterie van God kunnen bevatten. En dan weer een paar regels verder zegt ze dat dat niet gelukt is.

De tekst loopt dan verder en vervolgens komen ze bij het gebod 'gij zult niet liegen' en daar komt ze met een verhaal. Een verhaal over dat ze toen ze 18 was de auto van haar vader mocht lenen en zoals dat dan soms gaat, dan rij je de eerste keer met zo'n auto en je stapt ergens uit, net iets te onvoorzichtig een deuk in de deur. Dus rijdt ze met die auto naar de garage om dat te laten repareren, maar eigenlijk met er een nieuwe deur in. De kosten zijn te hoog voor een 18-jarige, maar wat wel kan is provisorisch het uitdeuken van de deur. Zo gezegd, zo gedaan. Die avond brengt ze de auto terug naar haar ouders en er wordt verder niets van gezegd. Jaren later komt het voorval tussen haar en haar vader ter sprake en dan biecht ze op dat ze ooit die schade heeft gereden met de auto. 'Ja', zegt vader, 'dat wist ik'. Verbaasd kijkt ze op en zegt: 'maar hoe wist je dat dan en waarom heb je niks gezegd?' En dan antwoordt de vader: 'ik dacht dat dat een geheim was'. Een geheim is dus iets wat je kunt bevatten, kunt begrijpen, maar wat op de een of andere manier voor je verborgen wordt, verborgen wordt gehouden, bewust, en om met de bedoeling dat de ander het niet of voorlopig niet weet. Een geheim hebben we wel dan zo ongeveer verklaard. Hoewel als we naar de evangeliëlezing van vandaag kijken, daar hadden we ook zo'n geheim.

Aan het begin van het evangeliëverhaal loopt een man met een kruik, Wat zit er in die kruik? Is het water, is het wijn? Wat doet die man daar? Is hij er alleen maar toevallig om hen de weg te wijzen of heeft hij daadwerkelijk een rol? Het staat niet in het verhaal. Het blijft als het ware geheim. Is die man een richtingwijzer met water of wijn in zijn kruik een vooruitwijzing naar Christus? En dan wat er straks in de maaltijd zal gebeuren rond de wijn, rond het water of is het meer een verwijzing naar wat Paulus veel later zal schrijven als het gaat over dat iedereen in Christus vrij is, slaaf en vrije, man en vrouw, jong en oud: allen zijn gelijk en vrij in Christus. Dat schrijft Paulus en aangezien deze man zelf zijn kruik draagt en niet zijn vrouw of zijn slaaf of zijn kind op weg heeft gestuurd, zou het daarnaar kunnen verwijzing, maar het staat er niet. Het blijft een geheim, maar we zouden de uitkomst van het geheim kunnen bevatten, het zou uitgelegd kunnen worden.

Moeilijker wordt dat als we verderop in dat evangelie kijken. Daar neemt, gezeten rond de tafel, Jezus brood, breekt het en zegt 'dit is mijn Lichaam'. Hij deelt de kelk met wijn rond en zegt 'dit is mijn Bloed, bloed van het verbond, deel het met elkaar. En dan zitten we bij wat we mysterie noemen. Dan gaat het niet meer om dat we het kunnen bevatten, maar meer dat we aan moeten voelen hoe het zit. Geheim en mysterie liggen bij elkaar maar ook uit elkaar. Geheimen kunnen we met ons verstand bevatten; mysterie is iets wat we met ons hart moeten proberen aan te voelen. Ookal zou je voor dat mysterie van vandaag al tal van verklaringen kunnen vinden. Dat begint al met die eerste lezing.

Daar wordt een verbond met God gemaakt. Een verbond wat bezegeld wordt door bloed te sprenkelen als de tekst van het verbond, de tien geboden, gelezen zijn. Bloed van het verbond, dezelfde woorden horen we vandaag terug. Het verklaart iets over de herkomst, maar het verklaart niet het mysterie. Als we zouden kijken naar de samenstelling van brood en wijn dan kunnen we wellicht iets verklaren. Brood moet van zuiver meel zijn met water in een bepaalde samenstelling en op een bepaalde manier ongedesemd gemaakt. Dat zijn de hosties van vandaag. Dat verklaart iets, maar het verklaart niet het mysterie. En het alcoholpercentage dat vastgesteld is voor de zuivere wijn die we drinken als de miswijn verklaart iets van de wijn, maar niet van het mysterie. Het mysterie moet iets van aanvoelen blijven. Aanvoelen van een verbond wat gemaakt wordt tussen God en mensen. Een verbond wat loopt via Christus, via zijn Lichaam, vandaag op deze feestdag via zijn Lichaam en zijn Bloed, voor ons gebroken, voor ons vergoten. Hoe we dat mee kunnen maken, hoe we dat mee kunnen voelen is door de traditie heen op drie manieren duidelijk geworden.

Ten eerste kunnen we het aanschouwen, zeg maar, zoals we dat doen in de eucharistie tijdens het eucharistisch gebed waar brood en beker opgeheven worden, aanschouwen wij het Lichaam en Bloed van Christus. En ook als wij aanbedding hebben, straks aan het eind van de viering als er met het Sacrament gezegend wordt, aanschouwen we het Lichaam van Christus en zijn er zo deelgenoot aan.

Nog sterker kunnen we delen als we in de mogelijkheid zijn - en dat is de tweede mogelijkheid - ter communie te gaan. Ook verderop in deze viering is er natuurlijk die mogelijkheid. Dan delen we letterlijk in het brood van Christus, komt Christus in ons. Daarmee bevatten we misschien iets meer wat het geheim is van dat brood, maar het mysterie verklaren we er niet volledig mee.

En de derde stap die we mogen nemen is dat als we op deze wijze gesterkt zijn door het aanschouwen en door het delen van het Brood van Christus, het Lichaam van Christus, dat we het meenemen op onze weg door het leven. Dat wat Christus deed in zijn leven, in woord en daad, uitdragen onder de mensen. Ook dat is een vorm van Lichaam van Christus en een vorm van verbond met Christus en verbond met God.

Als wij in die drie stappen onderweg gaan naar het verbond met Christus dan is het mysterie wellicht het dichtste bij ons, maar laat het alstublieft ook een mysterie blijven. Amen.

Henry Vermeulen, diaken